

PRIMLJENO: 10. VI. 1965

Org. jed. Broj Prilog

3 68.7-45

*Molimo zavedite
se vratite.**Primljeno,
10. juna 1965.
P.V.**Napomena
informacija dostav-
ljena drugu J. V. Popol-
niku, sen. SSK.*

I N F O R M A C I J A

o Fulbrajtvom programu

Prethodno je dodeljeno 12 stipendija - kompletnih, dodeljena je i 12 stipendija za putne troškove; sve stipendije pretpostavljaju da kandidati imaju obezbedena domaća sredstva u toku pola godine koliko je proteklo od potpisivanja jugoslovensko-američkog sporazuma o prosvetnoj razmeni, završena je početna faza Fulbrajtvog programa - dodeljene su stipendije za 1965/66. godinu (kako našim tako i američkim državljanima) i prihvaćen je program za 1966/67. godinu. Odluke koje su prihvaćene i diskusije koje su vođene tim povodom pokazuju u određenijem svetlu karakter i mogućnosti programa u Jugoslaviji.

Naše strane, mi smo nastojali da se Fulbrajtvog program u Jugoslaviji usmeri u prvom redu na pokrivanje potreba naših univerziteta i instituta; program se zato sprovodi u stalnom kontaktu sa Zajednicom jugoslovenskih univerziteta i Saveznim savetom za koordinaciju naučnih istraživanja. Pored stipendista (naših u SAD i američkih u Jugoslaviji), s naše strane nastojimo da uključimo u program i seminare i slične inicijative koje bi dale Fulbrajtvom programu u Jugoslaviji širi značaj.

S druge strane, dosadašnje sprovođenje programa je pokazalo da Amerikanci zamišljaju Fulbrajtvog program u Jugoslaviji tačno na isti način kao u Zapadnoj Evropi; oni žele dati programu što veći publicitet i oni žele da obuhvati program u većoj meri studente, srednjoškolske nastavnike i druge kadrove. Za Amerikance je Fulbrajtvog program samo jedan od mnogobrojnih kanala kroz koje oni razvijaju razmenu prosvetnih kadrova pri čemu daju prednost nezvaničnim ličnim kontaktima. Program dobija istu strukturu kao u drugim zemljama.

I pored toga, Amerikanci su, barem u poslednje vreme, pokazali pozitivan interes na programu. Oni su zadovoljni da je program naišao na dobar prijem kod univerziteta i instituta i da će olakšati povezivanje američkih i naših naučnih institucija. Dalje su Amerikanci videli da će program olakšati uspešan studij američkih istraživača u Jugoslaviji kao i obezbediti kvalitet jugoslovenskih stipendista (ispočetka, Amerikanci su bili donekle nezadovoljni time da je njihov uticaj na selekciju kandidata ograničen).

U toku ovog procesa, Amerikanci su bili zainteresovani za uspostavljanje stalnih i jugoslovensko-američkih seminara za koje postoji inicijativa od koje treba nešto uključiti u Fulbrajtvog program (na pr. uspešni seminar o sistemu obrazovanja u SAD i SFRJ).

Dodeljivanje stipendija za 1965/66. godinu.

Za 1965/66. godinu je dodeljeno 8 stipendija u kategoriji A, tj. za asistente i mlade saradnike naučnih ustanova i 4 stipendije u kategoriji B, tj. za docente, profesore i naučne radnike sličnog nivoa. Bilo je podneto ukupno 88 prijava, a od jugoslovenske stručne komisije su za uži izbor i intervjuisanje bila predložena 22 kandidata u kategoriji A i 8 kandidata u kategoriji B. Velika većina intervjuisanih kandidata je pokazala dobre kvalifikacije. Kod definitivne selekcije kandidata američka strana je davala prednost društvenim naukama i predavačima, a jugoslovenska tehnološkim naukama i istraživačima.

Pored gore navedenih 12 stipendija - kompletnih, dodeljeno je i 12 stipendija za putne troškove; ove stipendije predpostavljaju da kandidati imaju obezbedena dolarska sredstva za boravak u SAD (obično u vidu asistent-skih isličnih stipendija koje daju američki univerziteti).

U godini 1965/66. će boraviti kod nas 4 američka profesora-istraživača koji će studirati sledeće discipline: jugoslovensko administrativno pravo (na Pravnom fakultetu u Beogradu), kajkavske dijalekte (na Filozofskom fakultetu u Zagrebu), jugoslovenske monetarne probleme (na Ekonomskom fakultetu u Beogradu), jugoslovensku ekonomsku decentralizaciju (na Jugoslovenskom institutu za ekonomska istraživanja). S naše strane nastojimo da se studij američkih istraživača organizuje tako da će s Amerikancima zajedno raditi na istoj temi i naši istraživači; na taj način će ove studije koristiti i našim institutima, odn. naučnicima.

Dalje će u 1965/66. godini studirati na našim univerzitetima 5 postdiplomaca (od toga 4 slavista) čije izdržavanje plaća Komisija za kulturne veze s inostranstvom, a putna troškove Fulbrajtova komisija.

Program za 1966/67. godinu.

Program za 1966/67. godinu je prvi unapred planirani Fulbrajtov program za Jugoslaviju. Pri sastavljanju programa u toku marta-aprila je došla do izražaja američke tendencija da program dobije istu strukturu kao u drugim zemljama, da obuhvati srednješkolne nastavnike i studente i da se koncentriše na tzv. američke i jugoslovenske studije, tj. da se stipendije za naše ljude upotrebe u što većoj meri za studij američke kulture i da stipendije za Amerikance služe što više za studij jugoslovenske kulture i jugoslovenskih problema. S naše strane smo u diskusijama naglašavali da Fulbrajtov program treba da bude namenjen prvenstveno za razvoj naših naučnih kadrova i to naročito u oblastima fundamentalnih i primenjenih nauka; mi želimo da se u tim oblastima razvije trajnija saradnja između naših i američkih institucija. Tom cilju treba da doprinesu i jugoslovensko-američki seminari za koje postoji niz inicijativa od kojih želimo neke uključiti u Fulbrajtov program (na pr. uporedni seminar o sistemu obrazovanja u SAD i SFRJ).

Amerikanci su pokazali prilično razumevanje za naše stavove i pristali na promene u smislu naših predloga. Program za 1966/67. godinu koji je prihvaćen krajem aprila predviđa sledeće kategorije:

Tema	Kategorija	Broj stipendija za	
		Jug.	SAD
1. Jugoslovenske studije u SAD	predavač	1	
	istraživači		2
	studenti		4
	(postdipl.)		
2. Američke studije u Jugoslaviji	istraživači	2	
	studenti	3	
	predavač (na Univerzitetu u Zagrebu)		1
3. Fundamentalne i primenjene nauke	istraživači	4	
	studenti	8	
	istraživač		1
	predavači (za kratak period)		3
4. Društvene nauke i obrazovanje	istraživači	2	1
	studenti	2	
5. Umetnosti i literatura	istraživač	1	
	studenti	2	
6. Srednješkolsko obrazovanje	nastavnici	3	
7. Neodređena područja	studenti	2	1
	predavač		1
	predavači (za kratak period)		2
	istraživači	8	
U k u p n o		38	16

Od 38 stipendija za Jugoslovane 16 stipendija su kompletne stipendije, a 18 stipendije kod kojih Fulbrajtov program plaća samo putne troškove, a sredstva za izdržavanje u SAD potiču iz drugih izvora (uglavnom asistentiske i slične stipendije američkih univerziteta). Nastojaćemo da se ubuduće i ove stipendije dodeljuju u skladu sa interesima i predlozima naših univerziteta i instituta koji će biti cirkulisani američkim univerzitetima i institutima.

Pola godine sprovođenja Fulbrajtovog programa u Jugoslaviji je dakle pokazalo da postoji kod naših univerziteta i instituta ozbiljan interes na organizovanom sprovođenju naše kulturne razmene sa SAD. Zajednica jugoslovenskih univerziteta i Savet za koordinaciju naučne delatnosti su već razradili predloge za sprovođenje programa i to predloge koji su znatno širi od sadašnjih mogućnosti programa. Već zbog toga je umereno da se poslovanje Komisije ubuduće proširi, kako bi Komisija, pored stipendija finansiranih iz

njenog budžeta, uključila u svoju delatnost i usmeravanje i organiziranje nekih drugih projekata naučne i kulturne razmene sa SAD. U tom smislu su vođeni u DSIP-u početkom juna razgovori sa načelnikom istočnoevropskog odeljenja State Departmenta Lajlom (Lisle); razgovori su doveli do načelne saglasnosti o tome da je poželjno rad Komisije proširiti.